

Голас Радзімы

№ 43 (1613)
23 кастрычніка 1979 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

Больш за дваццаць гадоў назад жылыя масівы ў Мінску пачалі будаваць па прынцыпу мікрараёнаў. У іх у адзіным комплексе ўзводзяцца жылыя дамы, Установы культурна-бытавога прызначэння, ствараюцца зоны адпачынку. Цяпер такіх мікрараёнаў у сталіцы дзесяткі. Адным з прыгажэйшых з'яўляецца Усход, дзе і зроблены гэты здымак.
Фота С. КРЫЦКАГА.

На кандытарскім участку Мінскага хлебзавода № 5 уведзена ў эксплуатацыю аўтаматычная лінія па прыгатаванні заварных пірожных «эклер». Цяпер за змену гатуецца амаль 6 тысяч пірожных.
НА ЗДЫМКУ: аператар М. СІЛІЦКАЯ ля новай лініі-аўтамата.

НАВІНКИ «КАМСАМОЛКІ»

«Бурацінкі» — так назвалі сваю новую прадукцыю швейнікі мінскага вытворчага аб'яднання «Камсамолка». І сапраўды, капішоны рознакаляровых куртак са штучнага футра нагадваюць забаўную шапачку любімага героя дзіцячай казкі.

Куртка — толькі адна з навінак, распрацаваных мадэльерамі прадпрыемства да асенняга сезона. Сярод іх — уцеленыя фуфайкі з яркага паркалю, аблегчаныя камізэлькі, зімовая бялізна для нованароджаных і старэйшых дзяцей.

Сёлета работнікі Маладзечанскай швейнай фабрыкі, якая ў аб'яднанні спецыялізуецца па выпуску такога адзення, распрацавалі новыя спосабы яе аддзелкі. Гэта ажурныя карункавыя ўпрыгожванні, клеевыя аплікацыі, вышыванне строчкай і інш.

ВЫПУСКАЮЦА... РОБАТЫ

Працаёмкія аперацыі па абслугоўванню ліцейных машын возьмуць на сябе роботы, выпуск якіх упершыню ў краіне асвоіў Пінскі завод ліцейнага абсталявання. Прадукцыя пінскіх машынабудаўнікоў будзе аснашчацца выпускаемыя на прадпрыемстве апараты для ліцця пад ціскам. Механізмы гэтых поўнаасцю прымуць на сябе заліўку метала і выдавленне адлівак, яны ж робяць ачыстку і змазку прэс-форм.

АБЕД ГАТУЕ... ЭВМ

Невычэрпнай фантазіяй надзелены электронны «кулінар», залічаны ў штат камбіната грамадскага харчавання Мінскага аўтазавода. Ён разлічыў і склаў меню дзвюх тысяч комплексных абед, каларыйнасць якіх дакладна адпавядае норме. Стравы ўзяты з кулінарных кніг розных часоў і народаў. Пры камплектаванні аб-

даў ЭВМ улічвае наяўнасць прадуктаў, магчымасці кухні камбіната, кваліфікацыю яго спецыялістаў, а таксама вызначае кошт страў.

ТРАНСПАРТ У ПАРТФЕЛІ

Для самых маленькіх, тых, каму яшчэ трэба навучыцца хадзіць, інжынеры Мінскага станкабудаўнічага аб'яднання сканструявалі аблегчаную складную каляску. Адпраўляючыся ў яслі за малым, таты і мамы змогуць узяць такі «асабісты транспарт» у партфель або авоську. Каляска вельмі нямнога, сабраць яе можна ўсяго за мінуту — дзве.

Каля дзевяці тысяч мінікалясак вырабляе станкабудаўнікі ў гэтым годзе.

ПАЛІМЕРЫ СЛУЖАЦЬ БУДАЎНІКАМ

Не традыцыйныя чыгунныя, а поліэтыленавыя трубы будуць выконваць функцыі вадасцёкаў ад будэмых у Мінску жылых дамоў. Яны больш даўгавечныя і надзейныя, амаль у чатыры разы таннейшыя за чыгунныя. Выпуск гэтай прадукцыі наладжаны на Мінскім заводзе электрамонтажных вырабаў. Устаноўленая тут лінія здольна ў год вырабляць з грануляванага поліэтылену і скручваць у бухты да 60 тысяч пагонных метраў судзельных труб. Гэта роўна патрэбнасці жыллёвага будаўніцтва трох такіх гарадоў як Мінск.

МАЛЫ ЗАЛАТНІК...

На мінскім доследна-эксперыментальным заводзе імя Гастэлы распрацавана і ўкаранёна пневма-машына для апрацоўкі дэталей штампав, прэс-формаў і іншых вырабаў, якія патрабуюць даводчых аперацый. Яна зручная і надзейная ў рабоце. Выкарыстанне гэтага інструменту дазваляе значна павысіць прадукцыйнасць працы, паліпшае ўмовы працы пры даводчых аперацыях.

ПОГЛЯД БЕЗ МІСТЫФІКАЦЫІ

Параўноўваць узроўні жыцця ў СССР і ЗША можна па-рознаму. На Захадзе часцей за ўсё выкарыстоўваюць такі прыём: канстатуюць, што сярэдняя зарплата ў Амерыцы істотна вышэй, чым у Савецкім Саюзе, што ў ЗША значна больш асабістых аўтамабіляў, тэлевізараў, магнітафонаў. На падставе гэтых даставярных фактаў робіцца абагульняючы вывад: амерыканцы жывуць лепш за савецкіх людзей.

Калі ўлічыць, што на душу насельніцтва нацыянальнага даход ЗША прыкладна ўдвай перавышае савецкі, адрозненне ў сярэднім узроўні жыцця зусім зразумелае. Але таму-сяму на Захадзе мала нават двойнога перавышэння. Абмежавацца ім значна б прызнаць наяўнасць неспрыяльнай для ЗША ўстойлівай тэндэнцыі: перавага Амерыкі стала меншай, чым калі-небудзь раней. Таму для параўнання бяруцца толькі асабліва выгадныя для амерыканскага боку паказчыкі, а іншыя паказчыкі замоўчваюцца.

Калі стаць на аналагічны шлях, мы таксама знойдзем істотныя элементы ўзроўню

жыцця, дзе відавочная перавага за Савецкім Саюзам: падае рэальных даходаў насельніцтва за 15 гадоў, стабільнасць агульнага індэкса рознічых цэн, поўная занятасць, бясплатныя і агульнадаступныя адукацыя і ахова здароўя, у некалькі разоў ніжэйшыя падаткі і кватэрная плата, танны і зручны грамадскі транспарт і г. д. Але ў адрозненне ад амерыканскіх прапагандыстаў мы на падставе пераліку нашых рэальных пераваг не сцвярджаем, што жывём лепш за амерыканцаў.

Бясспрэчна, што мы жывём па-іншаму. Што больш важна для чалавека — гарантаваная праца па спецыяльнасці або аўтамабіль, магчымасць бясплатна атрымаць кватэру або больш высокую заробатную плату? Розныя людзі адкажуць па-рознаму.

Чалавек такі, што самым важным яму звычайна ўяўляецца тое, чаго ў яго ў дадзены момант няма або ў чым ён адчувае недахоп. Гэтым недастаючым званом можа быць усё, што хочаш: работа, кватэра,

грошы, магчымасць добра правесці адпачынак... Тое, чаго не хапае, становіцца перашкодай. Але вось «пустата» запўняецца, і што ж? Задавальненне ўсё няма — выяўляюцца іншыя патрэбнасці, якіх мы раней або не заўважалі, або не надавалі ім значэння.

Працэс гэты бясконцы: па меры задавальнення адных патрэбнасцей узнікаюць новыя. Амерыканцам не хапае аднаго, савецкім людзям — іншага. Добрасумленнае параўнанне вымагае ўлічваць усё істотныя фактары, а не іх тэндэнцыйны падбор.

Амерыканскія прапагандысты гавораць савецкім людзям: у нас сярэдняя заробатная плата ў чатыры-пяць разоў вышэйшая. Не будзем прыдзірацца да лічбаў, хоць нам з амерыканскіх жа крыніц вядома, што адны сем'і маюць даход у дваццаць разоў вышэйшы за пражытчыны мінімум, другія (больш за 10 працэнтаў) — менш за палавіну гэтага мінімуму.

Скажам, рабочы адной і той жа кваліфікацыі за месяц атрымлівае ў СССР 160 рублёў, а

МЕТАЛ МЯНЯЕ ПРАФЕСІЮ

У нечаканай ролі санітара, які кляпатыва ахоўвае чысціню Заходняй Дзвіны, выступіў тытан. Вядомы сваёй цвёрдасцю і хімічнай устойлівасцю метал аказаўся выдатным сродкам ачысткі сцёкавых вод Полацкага нафтаперапрацоўчага завода.

Тытанавая труба, якую апусцілі на дно адстойніка, вонкава здаецца маналітнай. Але пад мікраскопам яе сценкі нагадва-

юць порысты сыр. Імяна праз гэтыя нябачныя воку ячэйкі скрозь метал прарываюцца мікраскапічныя паветраныя бурбалачкі. Празіваючы сцёкі, яны прыліпаюць да арганічных прымесей і раскладваюць іх. На адным толькі Полацкім заводзе тытанавыя фільтры, упершыню прымененыя замест традыцыйных керамічных, эканомяць у год каля 300 тысяч рублёў.

У вестыбулі навукова-даследчага інстытута парашковай металургіі Беларускага політэхнічнага інстытута можна знаёміцца з незвычайнай выстаўкай. Яе экспанаты — «родныя браты» тытанавым санітарам. Вузлы механізмаў, не патрабуючы змазкі, прэсавыя формы, якім не пагражае хуткае зношванне, мікраскапічныя радыётэталі складанай канфігурацыі, фрыкцыйныя матэрыялы — усё гэта

зроблена з сумесей металічных парашкоў.

— У інстытуце створаны тэарэтычныя асновы фарміравання металічных структур з зададзеным паразмеркаваннем на аснове тытану, медзі, нікелю, алюмінію і іншых металаў. Гаворыць намеснік дырэктара па навуковай рабоце П. Віцязь. — Гэта дало магчымасць распрацаваць тэхналогію атрымання вырабаў з унікальным комплексам эксплуатацыйных уласцівасцей. Яны выкарыстоўваюцца як фільтры для ачысткі паветра, агрэсіўных асяроддзяў і вадкасцей, маслаў і вадкага паліва, для кантролю якасці прадзільнага расплаву ў хімічнай прамысловасці, у цеплаабменных апаратах, газаразмеркавальніках мноства іншых канструкцый.

ШЧЫТ ДЛЯ ГАЮЧАЙ ФЛОРЫ

Цудадзейныя ўласцівасці дзікарослых лекавых раслін людзі выкарыстоўваюць здаўна. Аднак з кожным годам скарачаецца колькасць зямель, дзе карысныя для чалавека дары лясоў і палёў растуць у натуральных умовах ва ўсёй сваёй разнастайнасці. А патрэбнасць у расліннай сыравіне ўзрастае. Адсюль вынікае неабходнасць стварэння сістэмы навукова абгрунтаваных мерапрыемстваў па ахове і ўзнаўленню нату-

ральных раслінных рэсурсаў. Адным з важных звяноў гэтай сістэмы з'яўляецца арганізацыя дзяржаўных заказнікаў.

На тэрыторыі нашай рэспублікі арганізавана 12 дзяржаўных батанічных заказнікаў дзікарослых лекавых раслін агульнай плошчай 142,7 тысячы гектараў.

Вялікую работу па навуковаму абгрунтаванню арганізацыі заказнікаў празёў калектыву лабараторыі флоры і гербарыя

Інстытута эксперыментальнай батанікі імя В. Купрэвіча АН БССР. Выяўлены плошчы, якія найбольш багатыя на гаючую флору. На падставе шматгадовах даследаванняў складзены навуковыя рэкамендацыі аб парадку і правілах збору лекавых раслін на тэрыторыі заказнікаў. Укараненне іх будзе спрыяць рацыянальнаму выкарыстанню, ахове і аднаўленню натуральных зараснікаў.

В. АКУЛАВА.

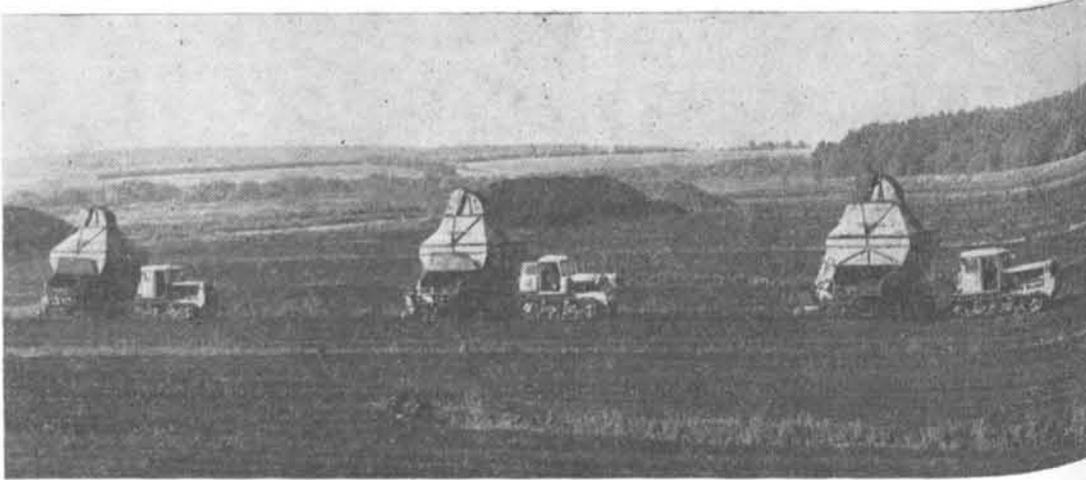
назначэнні

Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР назначыў Генадзя КАВАЛЕНКУ намеснікам Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР, вызваліўшы ад гэтай пасады Леаніда Хітруна ў сувязі з пераходам на іншую работу.

КАВАЛЕНКА Генадзь Герасімавіч нарадзіўся ў 1931 годзе ў вёсцы Нова-Беразно Гарадоцкага раёна на Віцебшчыне, у сялянскай сям'і. Пасля заканчэння ў 1960 годзе Ленінградскага сельскагаспадарчага інстытута працаваў выкладчыкам, інжынерам. З 1964 года — партыйны работнік. Апошнія восем гадоў выбіраўся сакратаром Брэсцкага абкома Кампартыі Беларусі. Кандыдат тэхнічных навук.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР назначыў Уладзіміра ЕУТУХА старшынёй Дзяржаўнага камітэта Беларускай ССР па справах будаўніцтва, вызваліўшы ад гэтых абавязкаў Уладзіміра Караля ў сувязі з выыхадом на пенсію.

ЕУТУХ Уладзімір Гаўрылавіч нарадзіўся ў 1932 годзе ў вёсцы Заполле Карэліцкага раёна на Гродзеншчыне, у сялянскай сям'і. Закончыў Беларускі політэхнічны інстытут, пасля чаго працаваў у будаўнічых арганізацыях, а неўзабаве быў вылучаны на партыйную работу. У апошні час працаваў у апарата ЦК КПСС. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Нарыхтоўку тарфакрошкі на ўгнаенні вядуць механізатары спецыялізаванага аддзялення Дзяржынскай райсельгастэхнікі. На ўчастках працуюць торфаўборачныя машыны ў комплексе фрээбарабанамі, варушылкамі, валкавальнікамі.

НА ЗДЫМКУ: нарыхтоўка тарфакрошкі.

Фота П. НАВАТАРАВА.

У ДАПАМОГУ ХЛЕБАРОБАМ

У ЗША — 1 000 долараў (каля 700 рублёў паводле афіцыйнага курсу). Уявім таксама, што ў абадвух сем'і аднолькавага складу — жонка і двое дзяцей дашкольнага ўзросту. Амерыканскія маці ў такіх сем'ях часцей за ўсё не працуюць, бо ў адрозненне ад СССР у ЗША няма такой развітай і агульнадаступнай сістэмы грамадскага выхавання дашкольнікаў. Так што даход такой амерыканскай сем'і абмяжоўваецца звычайна заробкам мужа, у разглядаемым выпадку — 1 000 долараў.

Трэцюю частку з іх даводзіцца плаціць казне ў выглядзе падаткаў, прыблізна столькі ж — за жыллё: штомесячны ўнёсак за набыты ў крэдыт стандартны дом складае каля 300 долараў, арэнда добрай кватэры звычайна каштуе не менш. Дададзім да гэтага расходы на адукацыю і лячэнне, зберажэнні на «чорны дзень», абумоўлены няўпэўненасцю ў будучым, і г. д. і ўбачым, што ад 1 000 долараў на пакупкі застаецца толькі 400.

У Савецкім Саюзе ў такой сем'і з чатырох чалавек могуць працаваць і працуюць звычайна двое. Дзве сярэднія зарплаты — гэта 320 рублёў. Кватэрная плата разам з усімі камунальнымі выгодамі — 4—5 працэнтаў даходу, разам з падаткамі і іншымі нетаварнымі расходамі — не больш як 20 працэнтаў. На пакупкі застаецца

260 рублёў, або прыкладна 350 долараў. Для рэальнай чатырох-пяціразавай перавагі, аб якой гавораць, амерыканскі рабочы павінен быў бы зарабляць не 1 000, а мінімум 3 000 долараў у месяц.

Для чаго я прывёў гэты разлік? Для таго, каб выявіць механізм містыфікацыі, да якой звяртаецца заходняя прапаганда.

З прычыны цэлага шэрагу канкрэтных гістарычных акалічнасцей узровень жыцця ў найбольш забяспечаных капіталістычных краінах пакуль вышэйшы, чым у СССР. І хоць разрыў гэты паступова скарачаецца, нашы апаненты спрабуюць даказаць, што савецкая сістэма паглыбляе яго, не дае грамадзянам таго, што эканамічна магла б даць. А паколькі выразных аргументаў на карысць такой пазіцыі не знайсці, даводзіцца выкарыстоўваць містыфікацыі, каб дыскрэдытаваць сацыялізм.

Занятак гэты, прама скажам, няўдзячны. Хоць савецкія людзі далёка не поўнацю задаволены цяперашнім узроўнем дабрабыту, яны выдатна разумеюць, што іменна сацыялізму яны абавязаны тым, што маюць, ды яшчэ жывуць з добрай перспектывай на будучае. Яны хочуць і будучы жыць лепш, чым сёння, але па-савецку, а не па-амерыканску.

Аляксандр ГУБЕР, эканамічны аглядальнік АДН.

ЯКІМ СТАНЕ МІНСКІ ТРАКТАР

НАДЗЕЙНЫ У РОЗНЫХ УМОВАХ

Сёлета газета «Голас Радзімы» некалькі разоў (у нумарах 20, 24, 31) пісала аб папулярнасці мінскага трактара «Беларусь» у замежных краінах. Па ўсеагульнаму прызнанню, машына выдатная, і тым не менш працягваецца яе ўдасканаленне.

У гэтай рабоце актыўны ўдзел прымаюць спецыялісты з краін-членаў Савета Эканамічнай Узаемадапамогі (СЭУ). Супрацоўніцтва, заснаванае на сацыялістычнай інтэграцыі, дазваляе знаходзіць лепшыя тэхнічныя рашэнні, паскарае і падзешаўляе пошукі.

Крыху больш як чатыры гады назад прадстаўнікі Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Кубы, Польшчы, Савецкага Саюза, Чэхаславакіі і Югаславіі падпісалі ў Мінску пагадненне аб стварэнні новага сямейства трактароў для работы ў розных глебавых зонах.

Пры распрацоўцы розных мадыфікацый машын, — гаворыць вядучы канструктар Мінскага трактарнага завода Эдуард Янчэўскі, — за аснову была ўзята канструкцыя трактара «Беларусь». Тэхнічныя перавагі гэтай машыны агульнавядомы: яна эканамічная, непатрабавальная, энерганасячая, лёгкая. Трактар МТЗ-80, напрыклад, вытрымаў складаны экзамен на інстытуцкім палігоне ў штаце Нямбрэска (ЗША) і занесены ў ганаровую «Чырвоную кнігу», што сведчыць аб яго адпаведнасці сусветнаму ўзроўню трактарабудавання.

Усе мадыфікацыі трактароў для краін — членаў СЭУ практычна забяспечаны поўны комплекс работ на полі: сяўбу, ворыва, культываванне. Іх можна будзе выкарыстоўваць на лесанарыхтоўках і лесанасадках, пры зборы фруктаў і апрацоўцы глебы ў садах. Улічана і тое, на якой мясцовасці яны будуць працаваць.

Кардынацыйны цэнтр зацвердзіў выканаўцаў па чатырох базавых мадэлях. Тры з іх замацаваны за галоўным канструктарам Мінскага завода, чацвёртая — за канструктарам Чэхаславакіі. Праекціроўшчыкі Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Польшчы і Югаславіі — савяканыўцы па асобных вузлах і механізмах будучых машын. Балгарскія і югаслаўскія інжынеры рыхтуюць вузлы механічнай і гідрамеханічнай трансмісіі, балгарскія і чэхаславацкія — бартавую каробку перадач, спецыялісты Венгрыі — тармажныя кран для перадачы сігналу дзеяння на прычэп. Словам, кожны ўдзельнік узяў на сябе распрацоўку тых дэталяў і вузлоў, якія найбольш адпавядаюць яго спецыялізацыі і вопыту.

Такое падзяленне працы дае вялікі выйгрыш у часе. Польшскія інжынеры сканструявалі, а прамысловы аб'яднанне «Урсус» выработала і паставіла беларускім праекціроўшчыкам важныя дэталі для мадэлі класа МТЗ-142: муфту счэплення, каробку перадач, сістэму рулявога кіравання. У выніку шлях ад тэхнічнага задання да стварэння першых доследных узораў быў пройдзены менш чым за паўгода.

Трактар МТЗ-142 знешне не выглядае 15-сільным гігантам, яго вага ўсяго 4 тоны. Гэта вельмі важна, таму што празмернае ўважаранне канструкцыі прыводзіць да распылення глебы, дрэнна адбываючыся на ўраджайнасці.

Нядаўна на палігоне Мінскага трактарнага завода скончыліся выпрабаванні прыцыпова новай кабіны для перспектывных мадэляў. Яна поўнацю герметызавана: ні пыл, ні пясок не пранікаюць унутр. У той жа час зроблена ўсё, каб механізатар, скажам, на Кубе, у гарачым вільготным клімаце, або ў СССР — пры любым морозе — адчуваў сябе аднолькава добра. Мікраклімат забяспечаны фрэонавыя кандыцыянеры, якія пастаўляюцца Чэхаславакіяй.

Акрамя таго, новая кабіна значна большая па аб'ёму за сваю папярэдніцу, устаноўленую на трактары МТЗ-80. Яе аб'ём дасягае да трох кубічных метраў, плошча агляду павялічана больш як у два разы, што дазваляе без цяжкасці наглядаць за «паводзінамі» ўсіх прычэпных і навясных прыладаў. Сканструявана па новаму верхняя частка кабіны. «Столь» кузава можа прыпадзімацца, бяспеку механізатара гарантуюць спецыяльныя прывязныя рамяні, які ў вадзіцеляў лёгкавых аўтамабіляў. Увогуле ў канструкцыі новай кабіны яе стваральнікі зыходзілі з аналогіі з лёгкавой машынай. Узровень шуму тут будзе такім жа, як у папулярнай «Волгі» — 85 дэцыбелаў.

Такім чынам, трактар «Беларусь» становіцца больш камфартабельным. Сёння ён у шэрагу лепшых узораў сусветнага трактарабудавання.

Л. КАЛУЖЭНІНА.

Працаўнікі вёскі шырока выкарыстоўваюць дасягненні навукі. У сваёй рабоце яны абіраюцца на вынікі даследаванняў вучоных Беларускага навукова-даследчага інстытута глебазнаўства і аграхіміі.

Калектыв інстытута правёў суцэльнае вывучэнне глебавага покрыва калгасных і саўгасных масіваў. Кожная гаспадарка атрымала глебавыя карты, картаграмы аграхімічных уласцівасцей глебы, рэкамендацыі па найбольш рацыянальнаму выкарыстанню земляў.

Асабліва ўвага ўдзяляецца распрацоўцы навуковых асноў павышэння ўрадлівасці пясчаных і супясчаных глеб. Пад кіраўніцтвам дырэктара інстытута акадэміка Героя Сацыялістычнай Працы Тамары Кулакоўскай выкананы фундаментальныя даследаванні тэорыі харчавання раслін на дзярновападзолістых глебах. У ліку іншых навукова-практычных праблем распрацаваны і паспяхова ўкаранены ў калгасах і саўгасах рэкамендацыі па ўнясенню мінеральных угнаенняў, што забяспечваюць атрыманне запланаваных ураджаяў.

Вядучае месца ў нашай краіне займае інстытут у распрацоўцы прыцыпаў рацыянальнага выкарыстання і павышэння ўрадлівасці тарфяна-балотных і пераувільготненых зямель. У апошнія гады атрыманы новыя даныя па аптымізацыі мінеральнага харчавання раслін на іх. Даследуецца ўплыў меліярацыі на ўласцівасці гэтых зямель. На падставе вывучэння заканамернасцей працягнення эрозіі глебы рыхтуюцца

навукова абгрунтаваныя мерапрыемствы па іх ахове. У сваіх даследаваннях глебазнаўцы і аграхімікі выкарыстоўваюць сучасныя метады навуковых эксперыментаў (лабараторыі інстытута аснашчаны навішым абсталяваннем). Навуковыя работнікі штогод закладваюць і праводзяць сотні палявых даследаў у калгасах і саўгасах рэспублікі, на сваіх эксперыментальных базях «Курасоўшчына» і «Падлессе». Навуковыя працы і манаграфіі вучоных сталі настольнымі дапаможнікамі для кіраўнікоў калгасаў і саўгасаў, аграномаў і эканамістаў гаспадарак.

У хуткім часе інстытут справіць навааселле. У мікрараёне Курасоўшчына Беларускай сталіцы ўзводзіцца вышынны корпус арыгінальнай архітэктуры. Тут жа заканчваецца будаўніцтва лізіметрычнай станцыі, пла-

нуецца стварэнне Музея глебы БССР.

НА ЗДЫМКАХ: навуковыя супрацоўнікі лабараторыі сістэм угнаенняў і праграмавання ўраджаяў кандыдат сельскагаспадарчых навук Е. ЛІМАНТАВА і Л. ЖУЧКО на доследным полі эксперыментальнай базы «Курасоўшчына»; за вывучэннем глебавага разрэзу (злева направа) кандыдат геолога-мінералагічных навук В. ЛІСІЦА, кандыдаты сельскагаспадарчых навук Н. СМЯЯН і Л. ЯРАШЭВІЧ; старшы навуковы супрацоўнік лабараторыі фізіка-хімічных глеб і радыёактыўных ізатопаў кандыдат сельскагаспадарчых навук А. МЕЛКАЗЕРАВА; загадчык лабараторыі акултурвання лёгкай глебы кандыдат сельскагаспадарчых навук І. ЮШКЕВІЧ на будучай лізіметрычнай станцыі.

Фота Г. УСЛАВАВА.

«ЭЛТРОН» — НАСТАЎНІК ВАДЗІЦЕЛЯЎ

Як ні стараўся вадзіцель, сутыкненні пазбегнуць не ўдалося. Аднак пацярпеўшых у выніку аварыі не было: яна адбылася... на экране. І «віноўніку», што сядзіць за пультам, давялося лямчэ раз, па ўсіх правілах, праехаць небяспечнае перакрываанне.

Так праходзяць заняткі ў класе праграмаванага адування вадзіцеляў «Элtron» Гомельскага аўтавуучэбнага камбіната. Адзін за адным садзяцца за «руль» навучэнцы, і перад кожным з іх ставіцца задача, для вырашэння якой неабходны добрая рэакцыя, спалоў, выдатнае веданне аўтамабіля і правільна руху.

Навінка, у адрозненне ад сваіх папярэднікаў, значна расшырае магчымасці выкарыстання тэхнічных сродкаў для падрыхтоўкі шафёраў. З яе дапамогай выкладчык можа ў лічаныя минуты не толькі апытаць аўдыторыю, але і аб'ектыўна ацаніць узровень ведаў. Будучыя вадзіцелі хутчэй вывучаюць і замацоўваюць заданыя

матэрыял, набываюць неабходныя ў рабоце практычныя навыкі. Як паведамілі ў Міністэрстве аўтамабільнага транспарту БССР, класамі тыпу «Элtron», выпуск якіх асвоен у мінскім вытворчым аб'яднанні «Аўта-транстэхніка», будуць аснашчаны ўсе буйнейшыя вучэбныя камбінаты Беларусі. Іх выкарыстанне ў комплексе з іншымі тэхнічнымі сродкамі навучання дазволіць павысіць якасць падрыхтоўкі маладых шафёраў.

В. ПРЫХОДЗЬКА.

Залаты лістапад.

Фота У. КРУКА.

Што? * Як? * Чаму?

Калі вы, дарагія суайчыннікі, будзеце ў Мінску, то, напэўна, — у час экскурсіі па гораду, дома ў сваякоў, а то і проста на вуліцы — пачуеце пра які-небудзь

МІКРАРАЁН

Мікрараёнаў у беларускай сталіцы цяпер шмат. Некаторыя носяць назвы ранейшых прыгарадных вёсак: Зялёны Луг, Серабранка, Чыжоўка, Курасоўшчына. Назва таксама можа значаць, у якой частцы горада мікрараён знаходзіцца: Усход, Запад, Паўночны Запад. Ён можа быць названы па якой-небудзь вуліцы. Так узніклі мікрараёны вуліц Харкаўскай, Валгаградскай, Прытыцкага, Пуліхава, Варашылава, Сярова, Ангарскай...

Звычайна пад адной назвай аб'ядноўваюцца некалькі мікрараёнаў. Скажам, у Зялёным Лузе апошнім часам прыняў наваёна шосты мікрараён (Зялёны Луг-6), рыхтуюцца тэрыторыя пад будаўніцтва сёмага і восьмага. На Серабранцы збіраюцца будаваць восьмы і дзевяты мікрараёны.

Чытач, напэўна, здагадаўся ўжо, што мікрараён — гэта жылы масіў. Так. Але што ён сабой уяўляе? Вядома, што дом чалавеку патрэбен не толькі для таго, каб пераначаваць. Прынцып мікрараённай забудовы свабодных плошчаў акурат і разлічаны на тое, каб стварыць для людзей найбольш спрыяльныя ўмовы для жыцця, адпачынку, выхавання дзяцей. Гэтая структурная адзінка слябінай тэрыторыі гарадоў склалася ў практыцы сацыялістычнага гарадабудаўніцтва.

У гарадах Беларусі, напрыклад, мікрараёны пачалі стварацца з 1957 года. Адасобленае жыллё цяпер мала дзе будуюцца. Перавага аддаецца мікрараёну, таму што тут адначасова з'явіцца комплекс устаноў культурна-бытавога прызначэння: магазіны, кафэ, школы, дзіцячыя яслі-сады, дамы быту, паліклінікі, бібліятэкі, кінатэатры, месцы для заняткаў спортам, зоны адпачынку. Галоўныя транспартныя магістралі, што вядуць за горад, звычайна пралягаюць наводдаль. Вядома, паветра тут чысцей, чым, скажам, у зоне прамысловай вытворчасці або ў цэнтры горада. Шмат зеляніны, кветак, саятла...

Словам, жыхары мікрараёна атрымліваюць усё неабходнае ў малым радыусе ад месца пражывання. Так, дарэчы, і тлумачыцца прамы сэнс слова: «мікра» у грэчаскай мове азначае малы, а «раён» у французскай — радыус, прамеж.

Пра новыя мікрараёны звычайна гавораць, што яны самыя зручныя, самыя прыгожыя. І гэта сапраўды так. Забудоўваюцца яны па адзінаму праекту, індустрыяльнымі метадамі. Тут ёсць магчымасць істотна ўдасканаліць тэхналогію будаўніцтва, выкарыстаць новыя будаўнічыя канструкцыі, прымяняць прагрэсіўныя інжынерна-тэхнічныя рашэнні. З кожным годам паляпшаецца планіроўка кватэр, расце ўзровень бытавога камфорту. Больш прасторныя, чым раней, холы і кухні, убудаваныя шафы, антрэсолі, лоджыі, смеццэправоды і іншае ствараюць жыхарам нямала зручнасцей.

Праекціроўшчыні імкнучыся як найлепш прыстасаваць будову да прыроднага ландшафту. Скажам, на месцы мікрараёна Запад-2 у Мінску, будаўніцтва якога пачынаецца, ёсць гаі, азёрыцы, узвышшы і спускі, і ўсё гэта будзе захавана. Там, дзе праз жылы масіў працякае хоць бы маленькі ручай, ствараюцца штучныя сажалкі. У Мінску такія вадаёмы ёсць у Чыжоўцы, Зялёным Лузе, на вуліцы Харкаўскай, водны пояс прыйдзе ўздоўж ручая ў Курасоўшчыне.

Яшчэ адна акалічнасць: у мікрараёнах або паблізу іх няма прамысловай вытворчасці. Гэта стварае добрыя экалагічныя ўмовы. Аднак на работу людзям даводзіцца ездзіць у іншыя раёны горада. Здавалася б, нязручна, бо патрэбна шмат транспарту. У мікрараёны ходзяць аўтобусы, тралейбусы, трамвай, а з цягам часу пойдучы паязды метрапалітэну.

Безумоўна, усе затраты на будаўніцтва такіх жылых масіваў, прычым — немалыя, бярэ на сябе дзяржава.

МІНСК ПАСЯБРАВАЎ З МЕРЫДАЙ

Вузы дружбы звязалі сталіцу нашай рэспублікі і мексіканскі горад Мерыда. 16 кастрычніка старшыня выканкома Мінскага гарадскога Савета народных дэпутатаў С. Лукашэвіч і мэр горада Мерыда — цэнтра штата Юкатан — Гаспар Гомес Чакан падпісалі пагадненне аб устанавленні дружэлюбных сувязей.

Мінск і Мерыда будуць абменьвацца інфармацыяй аб жывячым абодвух гарадоў, дэлегацыямі сваіх прадстаўнікоў, спецыялістаў гарадской гаспадаркі, дзялячаў навукі, тэхнікі, літаратуры і мастацтва, групамі моладзі, спартсменаў.

АПОШНІЯ НАМАГАННІ КОНТРРЭВАЛЮЦЫІ

ЯК БЕЛАРУСКІЯ НАЦЫЯНАЛІСТЫ ХАЦЕЛІ СТВАРЫЦЬ «НЕЗАЛЕЖНУЮ» БНР

[Працяг. Пачатак у №№ 40—42].

Што заставалася рабіць беларускім нацыяналістам? Групоўка В. Ластоўскага хутка змяніла тактыку і стала апеліраваць да міжнароднай канферэнцыі, якая праходзіла ў Генуі з 10 красавіка па 19 мая 1922 года. Напярэдадні яе адкрыцця газета «Беларускі зван», якая выдавалася ў Вільні, пісала, што калі канферэнцыя дасць станоўчыя вынікі, то ў Расіі ўзнікне становішча, «страшней за ўсіх калчакі, дзянікіных і врангеляў, разам узятых», а ў сувязі з гэтым «парушыцца раўнавага ў Еўропе, прыйдзе новая завіруха і зменіцца палітычная карта Еўропы. Тады і становішча Беларусі можа цалкам змяніцца».

Нацыяналістычныя лідэры меркавалі, што ў час абмеркавання пытання аб савецка-польскай граніцы буржуазная Польшча, верная сваім экспансіўным імкненням, будзе адстойваць граніцы Рэчы Паспалітай у рамках 1772 года, а Савецкая Расія, абараняючы інтарэсы Беларускай і Украінскай ССР, натуральна, запатрабуе аяртання беларускіх і ўкраінскіх земляў. У гэтай сітуацыі, па іх задуме, і павінна было ўзнікнуць «беларускае пытанне». «Тут заікаўленасць двайная, і Савецкай Расіі, і Польшчы, — пісаў у сваім пісьме 15 студзеня 1922 года «міністр замежных спраў» БНР А. Цвікевіч «паслу» ў Парыжы Е. Ладнову. — Вядома, інтарэсы абодвух бакоў супрацьлеглыя. У гэтым заключеце ўся выгаднасць нашага становішча. Пытанне аб Беларусі можа быць узятая або пад знакам стварэння буфернай дэмакратычнай дзяржавы, або пад знакам дэмакратызацыі цяпер існуючай Савецкай Беларусі». (ЦДА Літ. ССР, ф. 582, воп. 1, с. 15, л. 257). Праз некалькі дзён А. Цвікевіч пісаў Е. Ладнову літаральна наступнае: «Дэмакратызацыя існуючай Савецкай Беларусі справа больш важная і больш лёгкая. Калі Антанце не ўдасца дэмакратызаваць усю Савецкую Расію, то вельмі магчыма было б зрабіць гэта па частках». (ЦДА Літ. ССР, ф. 582, воп. 1, с. 15, л. 257).

У гэтай сітуацыі кіруючае ядро «Беларускага брацтва» вырашыла заручыцца падтрымкай англійскіх палітычных колаў. 8 сакавіка 1922 года на пасяджэнні «кабінета міністраў БНР» (пасля выбараў у Віленскі сейм «ўрад БНР» функцыянаваў у Берліне) было вырашана камандзіраваць у Лондан «міністра нацыянальных меншасцяў» сяніста Х. Жытлоўскага. В. Ластоўскі і «браты-муляры» даручылі Х. Жытлоўскаму заключыць дагавор з англійскім ўрадам аб прадастаўленні «ўраду» БНР пазыкі ў размеры 60 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў. (ЦДА Літ. ССР, ф. 582, воп. 1, с. 15, л. 63). Для паспяховага ажыццяўлення гэтай місіі ён папярэдне заручыўся падтрымкай расійскіх і германскіх сяністаў. Па асабістай просьбе Х. Жытлоўскага прэзідэнт Сушветнай сіяніскай арганізацыі Х. Вейцман дапамог яму атрымаць візу на паездку ў Англію. Але выехаць у Лондан ён змог толькі 11 мая, калі канферэнцыя ўжо заканчвала сваю работу. «Дыпламатычная місія Х. Жытлоўскага не мела поспеху. «Міністр» звяртаўся да нямецкіх капіталістаў-яўрэяў, ездзіў у Лондан, — пісаў А. Цвікевіч, — але ад усіх яго паездкаў атрымліваліся адны страты: залатыя мяшкі не адкрыліся... І, нарэшце, Жытлоўскі, карыстаючыся дыпламатычным пашпартам «ўраду», перавозіць валюту, збірае «капіталік», кідае «ўрад» і

адкрывае лясную кантору». (ЦДАКР БССР, ф. 250, воп. 7, с. 27, л. 42). Недаспелыя нацыяналістычныя палітыканы проста не маглі зразумець, што сіянісцкаму гешэфтмахеру Жытлоўскаму беларуская «нацыянальная справа» патрэбна была не болей, чым сабаку пята нага.

19 красавіка «кабінет міністраў» БНР прымае рашэнне паслаць у Геную беларускую дэлегацыю, у склад якой уключыў В. Ластоўскага і А. Цвікевіча.

Дэлегацыя прыбыла ў Геную 27 красавіка 1922 года. Да гэтага часу стала відавочным, што далейшая работа канферэнцыі бесперспектыўная. Савецкая дэлегацыя выкрыла падкопы імперыялістаў Антанты. Ёй удалося раскалоць адзіны антысавецкі фронт, заключыўшы ў Рапала раўнапраўны дагавор з Германіяй.

У Генуі В. Ластоўскі і А. Цвікевіч пачалі дабівацца ўключэння на парадак дня канферэнцыі «беларускага пытання». Да каго толькі ні хадзілі яны на паклон! Каб заручыцца падтрымкай уплывовых каталіцкіх колаў, яны нанеслі візіт генуэзскаму архіепіскапу. В. Ластоўскі ўручыў яму мемарыял аб становішчы католікаў - беларусаў у Заходняй Беларусі і прасіў перадаць яго папу рымскаму. 2 мая прадстаўнікі БНР правялі шэраг нарад з контррэвалюцыйнерамі з Усходняй Галіцыі, Грузіі, Азербайджана, Кубані і Украіны, якія таксама абівалі парогі ў Генуі з надзеяй на блізкае падзенне Савецкай улады. В. Ластоўскі і А. Цвікевіч мелі таксама працяглы гутарку з англійскай дэлегацыяй.

3 мая «беларуская дэлегацыя» нанесла візіт старшыні Генуэзскай канферэнцыі, прэм'ер - міністру Італіі Л. Факта і ўручыла яму мемарандум «ўрада» БНР да ўдзельнікаў канферэнцыі. У ім змяшчалася просьба «паставіць у праграму канферэнцыі пытанне аб пераглядзе Рыжскага міру і, як вынік адмены яго, прызначыць Беларускаму народнаму рэспубліку». Аналагічны дакумент быў уручаны і прадстаўнікам іншых буржуазных дзяржаў. Сярод дэлегацый канферэнцыі распаўсюджваўся зварот замежнай групы ЦК партыі беларускіх эсэраў з заклікам «удзяліць увагу беларускаму народу». У звароце, у прыватнасці, гаварылася: «Мы просім Высокую канферэнцыю не прызнаваць Рыжскага міру і ануляваць праведзены ў Рызе падзел Беларусі, кіруючыся этнаграфічнымі данымі. Просім прадаставіць беларускаму народу свабоду ўстанавлення дзяржаўнага ладу і права свабоднай канфедэрацыі».

Аб якой форме дзяржаўнага ладу і якой канфедэрацыі ішла гутарка ў звароце, няцяжка здагадацца, калі ўлічыць, што кіраўнікоў «Беларускага брацтва» звязваў з буржуазнай Літвой дагавор, заключаны паміж «ўрадам» БНР і Літоўскай тэрыяй у лістападзе 1920 года.

Мемарандум «ўрада» БНР, як пазней пісаў А. Цвікевіч у сваім артыкуле «Пасля Генуі», змешчаным у чэрвені 1922 года ў ковенскім штомесячніку «Беларускі сцяг», быў разгледжаны ў палітычнай камісіі канферэнцыі, дзе заслуханы і аргументы «прадстаўнікоў Беларусі». Аднак пытанне аб «незалежнасці Беларусі» не было вынесена на абмеркаванне канферэнцыі.

Прыбыўшая ў Геную «беларуская дэлегацыя» не дабілася поспеху. Масонскія сувязі В. Ластоўскага на гэты раз не дапамаглі. Беларускае нацыяналісты і тут апынуліся ў поўнай палітычнай ізаляцыі.

Не мелі поспеху і планы па-

ланафільскага крыла звергнуць Савецкую ўладу ў Беларусі з дапамогай буржуазна-памешчыцкай Польшчы. Іх надзеі на ўзнікненне польска-савецкай вайны не збыліся.

Далейшае ўмацаванне Савецкай дзяржавы і рост яе міжнароднага аўтарытэту, асабліва пасля ўтварэння Саюза ССР, прымуслі краіны Антанты адмовіцца ад узброенай агрэсіі супраць савецкіх рэспублік. Змяненне палітычнага становішча адбілася і на ўзаемаадносінках кіруючых колаў Польшчы з беларускімі буржуазнымі нацыяналістамі. Яны перасталі атрымліваць фінансавую падтрымку ад польскіх банкаў, таму што больш нікому не былі патрэбны. Пачалася натуральная агонія нацыяналізму. У канцы 1921 года спынілася сваю дзейнасць «Найвышэйшая Беларуская Рада», а праз некаторы час скануў і Беларуска-польскі палітычны камітэт. Працягвала сваю дзейнасць толькі «Крэўская сувязь», якая пасля выбараў Віленскага сейма таксама сышла з палітычнай арэны.

Уздым рэвалюцыйнага і нацыянальна-вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі вёў да канчатковага краху нацыяналістычнай эміграцыі. У гэты перыяд барацьба працоўных Заходняй Беларусі вылілася ў форму партызанскага руху, у якім удзельнічалі сяляне, рамеснікі, вясковая інтэлігенцыя — прадстаўнікі розных палітычных поглядаў і напрамкаў, ад камуністаў да прадстаўнікоў асобных беларускіх палітычных групавак: эсэраў, сацыялістаў - федэралістаў. Кіравалі партызанскімі атрадамі камуністы К. Арлоўскі, С. Ваўпшасяў, В. Корж, А. Рабцэвіч, Д. Балашка, К. Такушэвіч, С. Радкевіч і іншыя.

Разам з умацненнем партызанскай барацьбы рос і шырыўся рабочы рух. Ён развіваўся пад уплывам рэвалюцыйнага ўздыму ў Польшчы і арганічна яго дапаўняў. У канцы 1922 года двойчы баставалі рабочыя запалкавай фабрыкі «Прагрэс — вулкан» і краўцы ў Пінску, чаладнікі - шаўцы ў Кобрыне, рабочыя друкарны ў Брэсце. Летам 1923 года забаставачная хваля ахапіла ўсе найбольш буйныя прадпрыемствы Заходняй Беларусі.

У гэты перыяд, у кастрычніку 1923 года, нарадзілася Камуністычная партыя Заходняй Беларусі. КПЗБ узначальвала барацьбу працоўных Заходняй Беларусі супраць сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту буржуазна-памешчыцкай Польшчы.

Польская рэакцыя ў барацьбе з рэвалюцыйным рухам спрабавала абперціцца на буржуазнае нацыянальнае ускраіне. Ужо ў ходзе выбараў у сейм і сенат, якія праходзілі ў лістападзе 1922 года, кіруючыя класы Польшчы пайшлі на збліжэнне з беларускімі і ўкраінскімі буржуазнымі нацыяналістамі. Яны тут жа адгукнуліся на новую прынаду і ў ходзе перадыбарнай кампаніі сталі шырока выкарыстоўваць падману працоўных мас сацыяльна-дэмагогію. У перадыбарных прамовах і лістоўках, на старонках друку яны бессаромна сцвярджалі, што ў існуючай палітычнай сітуацыі парламенцкім шляхам, праз сейм можна будзе ажыццявіць рэфармы, у выніку якіх сялянства атрымае зямлю, а народныя масы — дэмакратычнае самакіраванне. Толькі «ідучы канстытуцыйным шляхам, шляхам права і закона беларускі народ зможа палепшыць сваё становішча», — пісала 8 верасня 1922 года газета «Беларускі зван».

[Заканчэнне будзе].
Мікалай СТАШКЕВІЧ.

Leonid Brezhnev Declares Unilateral Reduction of Soviet Troops in Europe

One of the big international events of recent times has been the 30th anniversary of the German Democratic Republic. Present at the Berlin festivities were Party and Government delegations from the fraternal socialist countries, representatives of Communist and Workers' Parties, delegations from newly independent countries and leading figures in the peace and liberation movements. The anniversary was a memorable event for not only the people of the country, but for the socialist community and all progressive and peace forces.

TURNING POINT

"The 30 years of the German Democratic Republic are convincing proof", said ERICH HONECKER, General Secretary of the Central Committee of the Socialist Unity Party of Germany, Chairman of the Council of State, addressing the anniversary meeting, "that the formation of our state was a turning point in the history of our people and Europe. The possibility of the victorious march of socialism on German soil was eloquently demonstrated, it was another telling defeat for imperialism in a land which it had once counted among its bastions and centres of aggression. For the first time a German state emerged which is ruled not by capitalist exploiters, but by workers and peasants. We have uprooted imperialism, militarism and revanchism; the class privileges of the period of capitalist domination have been abolished. Power in the country belongs to the people."

The example of the country shows how much a people can achieve when they are building socialism, when all power is in their hands. The following comparison is sufficient — while the national income in the first year of the formation of the GDR was 1,187 marks per capita, in 1978 it was 9,617 marks. While in 1949 the value of industrial commodity production in one working day amounted to 100 million marks, last year it reached 1,000 million marks. Today the GDR is among the world's top 10 developed countries.

IN THE SOCIALIST FAMILY

The people of the GDR understand completely that every one of their labour achievements is closely associated with friendship and cooperation with the fraternal socialist countries, and with their belonging

to CMEA. Over the past few days a new step in USSR-GDR cooperation was made in Berlin — the signing of a production specialization and cooperation programme that will run to 1990. "This event," HONECKER said, "is of great importance for us. All our plans rest on friendship with the USSR."

FROM WORDS TO DEEDS

The presence of friends from abroad for the anniversary gave the festival on German soil greater impact. Another manifestation of the fraternity between the people of the GDR and the USSR was the attendance of the Soviet Party and Government delegation led by LEONID BREZHNEV, General Secretary of the CPSU Central Committee, President of the Presidium of the USSR Supreme Soviet.

LEONID BREZHNEV's speech at the anniversary meeting has elicited admiration from not only the people of the GDR, but from all people of goodwill in Europe and the world. Running through the speech was the theme of the fraternal socialist countries' great concern for world peace and security. Specifically, BREZHNEV expressed legitimate anxiety about the plans to deploy new types of American missile-carried nuclear weapons in Western Europe, which would clearly aggravate the situation on the continent.

As for the Soviet Union, "In Europe, just as in all other parts of our world," BREZHNEV stated, "we want peace, a lasting peace... We are pursuing this policy consistently and undeviatingly".

The speech was an important political statement which caught the attention of the entire world. After pointing out that the USSR in general does not deploy missiles and medium-range bombers on the soil of other countries, and that during the past decade there has been somewhat of a reduction of weapons of this type stationed in the western part of the Soviet Union, he went on to state: "I will say more. We are prepared to reduce the number of medium-range nuclear weapons deployed in the west of the Soviet Union from their present level, but only, of course, in the event if no additional medium-range nuclear weapons are deployed in Western Europe."

"Motivated by a sincere desire to overcome the im-

passé in efforts of many years to achieve military detente in Europe, to set an example of transition from ideas to real deeds", LEONID BREZHNEV said further, "we have decided, on agreement with the leadership of the GDR and after consultations with other member-states of the Warsaw Treaty, to unilaterally reduce the number of Soviet troops in Central Europe. UP TO 20,000 SOVIET SERVICEMEN, A THOUSAND TANKS, AND ALSO A CERTAIN AMOUNT OF OTHER MILITARY HARDWARE WILL BE WITHDRAWN FROM THE TERRITORY OF THE GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC IN THE COURSE OF NEXT 12 MONTHS".

The Soviet Union, he also said, was ready to start talks on SALT-3 as soon as the SALT-2 Treaty goes into force.

"The USSR", LEONID BREZHNEV stressed in conclusion, "the GDR and other socialist countries of Europe are offering a clear perspective — to genuinely ensure to all European peoples a life in conditions of security and peace".

The Soviet Union's latest proposals have already made a big impact on current global affairs, and all who cherish peace appreciate them. "The fact that this call for detente and disarmament, continuing the great Lenin's tradition of struggle for peace, was made in the capital of our socialist state", said ERICH HONECKER, "emphasizes the great proportions of the historical turn made on German soil with the proclamation of the GDR".

The two fraternal countries' commitment to the cause of peace and friendship among nations, their solidarity with fighting nations, their determination to firmly counter anyone who tries to revive the cold war, and their condemnation of certain countries' aspirations for hegemony were all expressed in the Joint Communiqué on the results of the Soviet Party and Government delegation's visit to the GDR. The world community views the Communiqué as an important political document because it is an example of a truly positive attitude to all urgent international questions.

"POLYMIR" and Socialist Integration

The Byelorussian town Novopolozk, a centre of chemical industry, became a symbol of the close interlace of the GDR's and the USSR's national economies. This town which counts a mere 20 years of existence has more than 60,000 inhabitants today. Here a governmental agreement on cooperation in the field of high-pressure polyethylene was signed on July 4, 1969, between the USSR and the GDR. Scientists and engineers of both countries were entrusted with the task to develop a method allowing one single fully automated petrochemical plant to produce 50,000 tons of this prime material per year which is urgently needed in national economy. The challenge was to develop a plant with highest efficiency within the shortest time, complete with all accessories required up to the means for automation.

Bearing this challenge in mind, the specialists of both countries gathered in joint work teams and did research work in common laboratories. GDR and USSR specialists for economy, patents and licences, analytics, automation and mathematic modeling, design and engineering, and other fields of research work formed joint German-Soviet research teams which did their analysis and design work in Leuna, Leningrad, Novopolozk and Karl-Marx-Stadt.

The expected success didn't fail to come. After the short period of five years which is quite remarkable on an international scale a plant came into existence in the chemical combine of Novopolozk which polymerizes ethylene to the quantity required, to the correct quality and without exceeding the specified

expenses, under a pressure of up to 2,500 kg/cm².

Thereby, more than 1,500 scientists, engineers, construction workers and mechanics from more than 25 research and development institutions and enterprises of the USSR and the GDR created a plant which meets the highest level on a world scale in the production of high-duty plastics. A licence for this highly efficient chemical process has been granted to a number of developed capitalist countries already, for instance, to the Federal Republic of Germany.

From the "Polymir 50" control centre a "staff" of four operators can attend the complex process of polyethylene production fully automatically from 512 control stations. The reactor where this process takes place under enormous pressure has a length of more than one kilometre.

The same plant (however improved on the basis of experience gathered in Novopolozk and meeting the latest state of the art) was erected in the GDR's chemical combine of Leuna, and was a result of the joint work between the GDR and the USSR as well. This production facility goes under the name of "Polymir 60" and is expected to be commissioned in 1979, the year of the 30th anniversary of the GDR. An important prerequisite for this is the six-week training of 50 skilled workers and members of the managing staff from Leuna in the production facilities of Novopolozk which took place in fall 1978. When this GDR plant starts production, it will be possible to double the GDR's capacity in the manufacture and processing of polyethylene. High-pressure polyethylene is used as a prime material for injection moulding for the production of technical articles, household tools, toys, pipes and plastic foil.

Minsk. Kharkov Street.

Byelorussian Poetry

ANATOL ASTREIKA was born in 1911, in the village of Pesochnoye, in the Minsk province. His first verses were published in 1928. In 1940 his book of verse *Glory to Life* came out. During the Great Patriotic War (1941-45) he worked in editorial offices of a satirical newspaper and poster publication *Crush the Fascist Swine!* On orders from the Staff of the partisan movement, he was twice sent into the enemy rear. In 1943 his collection entitled *Slutsky Zone*, which enjoyed great popularity among the partisans, was issued by the underground press of the newspaper *People's Avenger*. The theme of war remains one of the chief in the work of the poet.

In the post-war years the following books of his verse appeared: *Kremlin Stars*, *Good-day, My Land*, *The Adventures of Grandad Mikheda*, *With an Open Heart*, and others.

Anatol ASTREIKA

BLESSING

Yes, be it blessed a hundred times —
The happy hour of wished arrival,
When a brave lad from Soviet lines
Comes to the land of my own people.
And blessed be his bold advance —
Immortal songs shall sing his praises —
All, glad, will take him in their arms,
In old Polotsk and green Polesye.
And blessed be the fray's first sound,
The distant roar of steel chase rising.
The prisoner suddenly hears: though bound,
He glances east with screwed-up eyes then...
And blessed be the partisan
Who's first to blast with mine and cartridge
The battered enemy on the run,
And vengeance takes, to our advantage.
Praised be the people's guide and friend:
Through sleepless nights, with keen-eyed vision,
To our dear land of tears unstemmed
He sends the liberating mission.
The foe burned crops and homes by the score.
Shall we take insults unrewarded?
Thrice blessed be those who fell in war,
Who native soil from foes have guarded.
1943

MY TENT

In the forest under birches,
Hid from foes' inquisitive eye,
In no hut, and in no trenches,
But in greenery tent I lie.

In the earth seven stout poles driven —
Round them twigs and reeds I wove.
Like a burial-mound, moss-hidden,
Stands my partisan abode.

Palm-sized table in the middle —
Five more poles as bed I keep,
Spread with fragrant hay a little,
So as softer there to sleep.

Everything in proper order:
Where I lie — I make my bed.
If there's rain, my tent 'gainst water
I soon pitch above my head.

Time will leave no war-time traces:
Then on eager footsteps bent
Deep in the woods I'll seek old places —
Find my partisan green tent.
1943

КЛАПОЦЯЧЫСЯ АБ ЮНАЦТВЕ НАШАЙ КРАІНЫ, МЫ НИКОЛІ НЕ ПЕРАСТАЕМ АДЧУВАЦЬ ПАКУТЫ ДЗЯЦЕЙ ІНШЫХ НАРОДАЎ

«І НЯМА НІЧОГА БОЛЬШ УЗВЫШАНАГА...»

Выдатны кінарэжысёр, актёр, карціны якога прасякнуты ідэямі гуманізму і любові да чалавека, нягледзячы на надзвычайную занятасць, не мог не адгукнуцца на просьбу аб інтэрв'ю, даведаўшыся, на якую яно тэму.

З пытаннем да народнага артыста СССР, лаўрэата Ленінскай прэміі Сяргея БАНДАРЧУКА звярнуўся каментатар Агенцтва друку Навіны Усевалад МАР'ЯН.

— Гітлер, якога абступілі гаваркія маленькія «арыйцы», Піначэт — прыкладны сем'янін і пляшчотны бацька пляярных дзяцей, Самоса — з усёй сям'ёй...

Як сумясціць гэтыя ідылічныя карцінкі з «смейнага альбома» самых гнісных выраднаў XX стагоддзя з іх жа масавымі зверствамі над чужымі дзецьмі?

Ці не з'яўляюцца адносіны менавіта да чужых дзяцей крытэрыем сапраўднай чалавечнасці або яе адсутнасці?

— «Усе думкі, якія маюць вялікія вынікі, заўсёды простыя. Уся мая думка ў тым, што калі людзі ганебныя звязаны паміж сабой і складаюць сілу, то людзям сумленнем трэба зрабіць толькі тое ж самае...» Гэтая ідэя Льва Талстога была ўзятая мною ў якасці эпиграфа да кінапапеі, знятай па яго раману «Вайна і мір». Я ставіў яе, дарэчы, як і ўсе папярэднія і наступныя свае фільмы, таму, што мне блізка вера геніяльнага рускага мастака ў перамогу добра над злом, міру — над вайной, блізка яго мары аб адданні людзей добрай волі.

Сродкамі кінамастацтва я імкнуўся і імкнуўся заўсёды разам з Талстым, Шолахавым, сучаснымі пісьменнікамі-гуманістамі паведамляць глядачу гэтае пачуццё людскога аднавання, любові да жыцця ў самых прыгожых яго праявах. А што ёсць вышэй і прыгажэй за правы гэтай нашай любові ў дзеях і да дзяцей?

Даўно ўжо нікога з нас не здзіўляе, што ў краіне Саветаў на працягу цэлых дзесяцігоддзяў не сустранеш ніводнага галадаючага дзіцяці. Што ні адзін хворы малых не застаецца без своечасовай урачэбнай дапамогі. Што кожны атрымлівае месца за школьнай партай і г. д. і да т. п.

Але калі, як гаворыцца, азірнуцца па баках, то высветліцца, што на нашай планеце яшчэ мільёны дзяцей нічога гэтага не маюць. Яны пазбаўлены самага простага і самага неабходнага — кавалка хлеба і нармальнага жылля. Многія з іх нават не бачылі ніколі сапраўдных цацак.

У свеце можна налічыць дзесяткі краін, у якіх вялікая колькасць дзяцей асуджана на штодзённыя пакуты і няшчасці, на раннюю смерць ад голаду, хвароб або жорсткасці дарослых — сваіх і чужых. Паводле даных ЮНЕСКА, 80 тысяч юных грамадзян планеты штодзённа паміраюць з голаду, ад галечы, інфекцыйных захворванняў.

Я ўспамінаю паведамленні друку, якія ўражваюць нармальнае чалавечае ўяўленне

аб масавых зверствах над дзецьмі ў капіталістычным грамадстве. Прычым гутарка ідзе аб самых развітых дзяржавах Захаду, дзе, здавалася б, вырашана праблема задавальнення элементарных дзіцячых патрэбнасцей. Але хіба дзіцяці лягчэй ад таго, што гіне яно не ад адсутнасці ежы, а ад пабоў бацькоў, ашалелых у атмасферы буржуазных супярэчнасцей. Хіба лепшая гібель ад ранняй наркаманіі? Алкагалізму? Або ад рукі бандытаў, якія крадуць дзяцей для вымагання за іх выкупу?

Я не ведаю, колькі, скажам, у Нью-Йорку малалетніх злачынцаў або дзятчыхнак-падлеткаў, якіх грамадства выштурхнула на панель. Але адно толькі тое, што гэтыя з'явы — рэальнасць і яны маюць тэндэнцыю да росту, сведчыць аб самай жудаснай трагедыі з усіх існуючых у сучасным свеце — аб трагедыі дзіцінства ў краінах, дзе не заваявана яшчэ сацыяльнае раўнапраўе для ўсіх без выключэння, незалежна ад расы, колеру скуры і асабістай уласнасці.

А што адбывалася ў Нікарагуа? Адбывалася і адбываецца цяпер у Чылі, на Блізкім Усходзе? У іншых краінах, узрушаных варварствам і жорсткасцю? Скажам, у дні кітайскай агрэсіі ў В'етнаме. Або нахнігнага тымі ж сіламі кампучыйскага генацыду. Жудасныя, наводзячыя жах карціны, як дзве кроплі вады падобныя на хроніку гітлераўскіх дзеянняў. Дзеці — разарваныя, задушаныя, спаленыя і нават пасечаныя. Чужыя дзеці...

Для нас няма і не можа быць такога паняцця. Яно не ўкладваецца ў свядомасці савецкіх людзей. У нашага народа існуе адно святое разуменне — Дзеці. І няма нічога больш узвышанага, больш гуманнага за любоў да іх, клопаты аб іх. Таму што дзеці ёсць працяг чалавечага жыцця на Зямлі. Працяг нас саміх. Нашых пачуццяў. Нашай мары аб будучым.

І клапоцячыся кожную хвіліну аб юнацтве нашай краіны, мы ніколі не перастаем адчуваць пакуты дзяцей іншых народаў. Заўсёды выказваем гатоўнасць усімі магчымымі сродкамі прыйсці ім на дапамогу. Я б мог прывесці таму ніякага прыкладаў. Назаву адзін. Мы шырока расчынілі дзверы Савецкай Радзімы перад сотнямі дзяцей іспанскіх патрыётаў, што сталі сіротамі ў сваёй краіне ў гады грамадзянскай вайны. Яны жылі, раслі і вучыліся разам з нашай дзятвой, акружаныя любоўю і чулай, сардэчнай увагай. А хіба не з'яўляецца праўдлівым глыбокай заклапочанасці за лёсы дзяцей усяго чалавечтва сама барацьба нашай партыі, дзяржавы, народа за мір, за прадухіленне новай вайны?

Адносіны да безабаронных маленькіх істот — да дзяцей — гэта своеасаблівае лакмусавая паперка, якая імгненна выяўляе прысутнасць яду фашызму. Нават галодны воўк не кінеца на ваўчана. Ні на сваё, ні на чужое. А кітайскі салдат, не здрыганушыся, утыкае штыч у сэрца в'етнамскага малыха. А палпатавец спакойна разбівае матыкы галовы дзяцей сваіх жа суайчыннікаў...

Надымаючы руку на дзяцей, яны і ім падобныя тым самым робяць замах на будучае чалавечтва. Вось таму ў іх саміх не было, няма і не можа быць будучага. Аб гэтым дастаткова пераканаўча і красамоўна сведчыць лёс «тысячагадовага» гітлераўскага рэйха.

Кінаатэатр «Сучаснік» у Мінску.

Фота С. КРЫЦКАГА.

ДНІ ДЗІЯЧАЙ ЛІТАРАТУРЫ

У рэспубліцы пачаліся Дні дзіячай літаратуры, прысвечаныя Міжнароднаму году дзіяці. Цікавыя вечары, сустрэчы з вядомымі беларускімі пісьменнікамі і літаратурнымі крытыкамі, канферэнцыі чытачоў дапамогуць дзецям і іх бацькам лепш арыентавацца ў свеце кнігі. У вышэйшых навуковых установах, школах, прафесійна-тэхнічных вучылішчах, бібліятэках, палацах і дамах піянераў, дзе пройдзе кніжнае

свята, арганізуюцца выстаўкі дзіячай літаратуры.

Узяўшы свой пачатак у Гродзенскай вобласці, дэкада пройдзе па ўсёй рэспубліцы і завершыцца вялікім вечарам у рэспубліканскім Доме літаратара. Пісьменнікі раскажуць юным кнігалюбам, як пішуцца для іх вершы і казкі, апавяданні і аповесці, падзяляцца творчымі планами, а заадно даведаюцца пра думку дзяцей аб сваіх творцах.

РАМПА АСВЯТАЕ ДРУЖБУ

Абмен гастроллямі, дапамога ў папаўненні рэпертуару спектаклямі на п'есах аўтараў братніх краін, узаемны ўдзел рэжысёраў, мастакоў і актэраў у новых работах — такія галоўныя пункты дагавору аб творчай садружнасці, які заключылі драматычныя тэатры імя М. Горькага ў Берліне і Мінску.

Першым канкрэтным крокам у яго рэалізацыі стане пастаноўка на беларускай сцэне бессмяротнай драмы Ф. Шылера «Разбойнікі». Кіраваць пастаноўкай запрошаны дырэктар і галоўны рэжысёр берлінскага тэатра А. Хетэрлі. У спектаклі прадугледжваюцца выступленні ў галоўных ролях вядучых актэраў з ГДР.

Вырашана таксама пазнаміць у бліжэйшы час глядачоў Берліна з камедыяй А. Макаёнка «Зацонаны апостал».

Нядаўна калектыў берлінскага тэатра звярнуўся да сваіх беларускіх калег з просьбай аказаць садзеянне ў стварэнні спектакля аб Хатыні.

«НАРОДНАЯ СЛОВАТВОРЧАСЦЬ»

У выдавецтве «Навука і тэхніка» выйшла ў свет кніга «Народная словатворчасць», напісаная вялікім атрадам даследчыкаў роднай мовы з Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа АН БССР, выкладчыкамі вышэйшых навуковых устаноў рэспублікі, супрацоўнікамі іншых інстытутаў АН БССР, настаўнікамі, аматарамі роднай мовы. Новы лексічны зборнік, як адзначаюць яго рэдактары А. Крывіцкі і І. Яшкін, працягвае публікацыю падборак рэгіянальных беларускіх слоў, характэрных для гаворак розных месц Беларусі. Аднак у адрозненне ад па-

пярэдніх выданняў — зборніку «З народнага слоўніка», «Народнае слова», «Народная лексіка», «Жывое слова» — гэты зборнік уключае ў шэраг матэрыялаў, якія раскрываюць шляхі і спосабы папаўнення слоўніка дыялектнай мовы.

Пад адной вокладкай змешчаны артыкулы прызнаных мовазнаўцаў і тых, хто толькі пачынае шлях у навуку. Іх налічвае гэтая кніга — зборнік «Народная словатворчасць» — новы здытак беларускага мовазнаўства ў вывучэнні і вывучэнні старабаў нашай мовы. Ён стане добрым падарункам многім аматарам роднага слова.

СЦЕЖКАМІ ПЕСНЯРА

3. ВУЛІЦА КОННАЯ

Вуліцу з такой састарэлаю назваю можна і цяпер напаткаць у сучасным Вільнюсе. Праўда, па-літоўску яна гучыць крыху інакш — Арклю. Але Арклю і Конная — адно і тое ж.

Некалі яна была забудавана не толькі мураванкамі, але і драўлянымі, аднапавярховымі дамкамі. Праўда, многія драўляныя дамы пазносілі яшчэ за царскім часам. А шкада! У адным з іх, што стаяў на рагу вуліцы Коннай і старога рыначнага пляцу і належыць прыватнаму лекару Іпаліту Казлоўскаму, жыў у васьмідзесятых гадах мінулага стагоддзя беларускі пясняр і адвакат. Франц Багушэвіч.

Пачатак публікацыі ў №№ 14, 25 «Голасу Радзімы» за 1979 год.

Чым жа прывабіла яго вуліца Конная?

Перш за ўсё гэта была невялікая, ціхая і нейкая ўтульная вулачка. Дом акружаў невялікі сад, быў свой дворык, кветнічак. У Багушэвічавыя вокны зазіралі галінкі бэзу і вішняў, весела цвыркалі вераб'і. Усё гэта імпанавала Багушэвічу. Ён з маленства прывычаўся да сялянскай прастаты.

Расчыніў дзверы, ступіў крок з ганку — і ты ўжо ў абдымках самога жыцця: сонца, ветру, святла, зеляніны, розных водараў і пахаў. Камяніцы ён не любіў, камяніцы яго прыгнатылі, уціскалі.

Была і яшчэ адна прычына, якая змушала Багушэвіча абыходзіць мураванкі з іх камфортам і выгодамі. Яму хацелася, каб яго гарадское жыццё хоць крышку, хоць знешне было падобнае да жыцця сялян, якія меліся да яго часта заходзіць, каб сялінін у сярмязе і лапцях не адчуваў сябе ў пакоях адваката прыгнечаным, ніякаватым, разгубленым.

Задавальняла Багушэвіча і геаграфічнае размяшчэнне вуліцы Коннай. Была яна амаль у самым цэнтры горада і злучала шэраг іншых, больш шумных.

Ад Багушэвічавога дому было вельмі блізка да чыгуначнай станцыі і пошты. Дый да судовай палаты рукой падаць. Яшчэ бліжэй — акруговы суд. Амаль побач быў тэатр, гімназія, Дварцовае плашча, кнігарні і многія іншыя тагачасныя ўстановы, да кожнай з якіх можна было дайсці за лічаныя хвіліны. Усё гэта стварала для Багушэвіча пэўныя жыццёвыя зручнасці ў немалой ужо па тым часе Вільні.

Уставаў Багушэвіч у сваёй гарадской кватэры па-сялянску надзвычай рана, дзесьці а пятай ці шостаў гадзіне, асабліва ў рыначныя дні. У такія дні вуліца Конная і прылеглы да яе Конны пляц, звычайна ціхі і малалюдны, абуджаліся, ажывілі, напаяліся рыпам сялянскіх вазоў, гаманой фурманаў, піскам усялякай жыўнасці, якую вялі і везлі вясковыя цёт-

кі і дзядзькі з розных куткоў Вільншчыны на продаж. Былі гэта пераважна беларускія сяляне: з-пад Крэва, Вілейкі, з-пад яго Смаргоні, Ашмянаў. І Багушэвіч не мог сядзець у такія дні ў сваёй хаце. Ён ішоў на рынак, хадзіў між сялянскіх фурманак, услухоўваўся ў нетаропкую напеўную гаману дзядзькоў і цёткаў, і ў яго галаве снаваўся рой думак — той, што напоўніць глыбокім зместам яго творы.

У базарныя дні часта можна было назіраць і такі малюнак. Ля дамкі доктара Казлоўскага цэлае скопішча сялянскіх вазоў. І сам Багушэвіч у цесным кружку сялян. Засяроджана слухае іх скаргі, стараецца нічога не прапусціць, зразумець. Слухае і тут жа на хаду вырашае: каго памірыць, а каго і прыстрашыць, бо суд, ведаў Багушэвіч, сялян да торбы давадзе.

Шмат чаго памятае вуліца Конная! Шмат чаго яна магла б раскажаць пра нашага пясняра: і як у лістападзе 1890 года ён нёс з трапяткім хваляваннем на пошту рукапіс свае першае кніжкі «Дудка беларуская», як сустракаў у Вільні адданую сваю сяброўку ў творчасці Элізу Ажышку! І пра яго захапляльныя шпачыры з Зыгмунтам

Нагродскім і развагі над доляй народа. Ды ці мала яшчэ пра што! На Коннай жа пазт пра жыў чатырнаццаць гадоў.

Цяпер на тым лапіку зямлі, дзе жыў Багушэвіч, уціснуўся між двума мураванкамі невялікі зялёны кут на некалькі дрэў і кустоў. Большую частку гарадскай Коннага пляцу занялі гарадскія галі — так называюць у Вільнюсе крыты, пад страхом, рынак. Уздоўж вуліцы ўцалела некалькі старых таполяў з раскідзістымі шатамі.

Вуліца Конная пры ўсёй знешняй старадаўнасці жыве, натуральна, сённяшнім рытмам жыцця. Але не-не, ды і прарвецца тое-сёе, што нагадвае Багушэвічаву эпоху.

Вось рэзка расчынілася невялікае акенца ў мудрагелістай, шматступеннай камяніцы. У праёме паказаўся твар кабеты. З вышыні другога паверха яна гукла сваю суседку з процілеглага боку вузкай вуліцы, і пачынаецца доўгая самацешная гамана.

Так было за Багушэвічавым часам, так надараецца і цяпер. І гэтым спрыяе сама вуліца Конная, яе забудова і планіроўка. На гэтай вуліцы ў моцнай аднасці заўсёды жылі і жывуць мінулае, сучаснае і будучыня.

Уладзімір СОДАЛЬ.

СМАРГОНСКАЯ ПОЛЬКА

Адзін з заходніх раёнаў нашай рэспублікі — Смаргонскі — здаўна славіцца багатай культурнай спадчынай. Тут пісаў свае свабодалюбвыя творы Францішак Багушэвіч, тут ствараў чудоўную музыку кампазітар Міхал Агінскі. Памяць аб іх святая захоўваецца. Імя Агінскага, напрыклад, носіць народны ансамбль песні і танца раённага Дома культуры, які з поспехам выступаў у краіне, бываў у замежных паездках.

Тут жа, у ДOME культуры, існуе і яшчэ адзін выдатны самадзейны калектыў. Вядомасць яго не меншая за ансамбль імя Агінскага. Гэта народны цымбальны аркестр. Ля вытокаў яго стаў добры знаўца беларускай народнай музыкі, вялікі энтузіяст народных інструментаў, самадзейны кампазітар Аляксандр Дзяруга. З дзяцінства захапляўся Аляксандр Анісімавіч музыкай. А потым ужо сам складаў песні, добра іграў на балалайцы, цымбалах. Любоў да старажытных інструментаў яму хацелася перадаць моладзі, навучыць яе беражліва захоўваць нацыянальныя традыцыі інструментальнага выканаўства. А яшчэ марыў Аляксандр Дзяруга, каб звонка, на ўсю краіну, загучалі смаргонскія песні, танцы, найгрышы. А іх шмат ведаў музыкант. Менавіта таму Аляксандр Дзяруга сумесна з такімі выдатнымі фалькларыстамі, як Рыгор Шырма і Генадзь Цітовіч, неаднаразова выязджаў у далёкія вёскі, збіраючы народныя песні, запісваючы і апрацоўваючы іх. Вось і атрымалася, што ў рэпертуары створанага Дзяругам цымбальнага аркестра пачэснае месца занялі мясцовыя мелодыі: славуць «Абаранкі», «Смаргонская кадрыля», «Смаргонская калгасная», «Пава», вялікая колькасць цікавых мясцовых полек.

Ужо з першых год існавання цымбальнага аркестра са Смаргоні пастаянна ўдзельнічаў у аглядах, конкурсах, дэкадах мастацкай самадзейнасці. Неаднаразова ўзнагароджваўся граматамі, дыпламамі, прэміямі.

Выступаў аркестр шмат: у гаспадарках раёна, ездзіў у Гродна, Мінск, гарады Прыбалтыкі, Украіны. Назаўсёды запамнілася паездка дзіцячай групы аркестра ў міжнародны піянерскі лагер Артэк на беразе Чорнага мора.

Аляксандр Дзяруга шмат увагі ўдзяляе папаўненню рэпертуару аркестра, уключае ў яго творы рускіх і замежных класікаў, савецкіх кампазітараў. Выконвае калектыў і творы свайго кіраўніка. Аляксандр Дзяруга — кампазітар-аматар. Яму належаць такія песні, як «Ідуць камуністы», «Калгасная вясенняя», «Лянок», «Юнацтва», «Як жа нам сёння песні не спяваць». Некалькі твораў напісаў Дзяруга і для цымбальнага аркестра: вальсы, маршы, «Беларускую фантазію», вальсы на тэмы рускіх народных песень «Карабейнікі» і «Свеціць месяц».

Шмат гадоў аддаў Аляксандр Дзяруга любімай справе. Пад яго кіраўніцтвам калектыў дасягнуў немалых поспехаў. Адной з найбольш радасных падзей было прысваенне яму ў 1964 годзе пачэснага звання народны, якое ў нашай краіне атрымліваюць лепшыя самадзейныя калектывы. Неаднаразова адзначалася і плённая праца кіраўніка аркестра: Аляксандр Дзяруга ўзнагароджаны некалькімі ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, атрымаў званне заслужанага дзеяча культуры БССР. Цяпер Аляксандр Анісімавіч на заслужаным адпачынку. З 1975 года аркестрам кіруе цымбаліст Альгерт Апановіч.

У цымбальным аркестры Смаргоні граюць рабочыя, служачыя, настаўнікі. Шмат і моладзі: навучэнцы школ і прафесійна-тэхнічных вучылішчаў. Цікава, што пры аркестры існуе дзіцячая студыя, у якой займаюцца каля 40 малодшых школьнікаў. Яны вучацца іграць на цымбалах, дудачках, баянах, вывучаюць ноты, набываюць навыкі ансамблевай ігры. Дом культуры забяспечвае іх неабходнымі музычнымі інструментамі, нотамі. Навучанне ў студыі бясплатнае. Многім з удзельнікаў аркестра калектыў даў пуцёўку ў жыццё. Былыя удзельнікі аркестра К. Голубеў, Т. Будай, Т. Аніска, В. Дубіцкі, Т. і З. Кавязя цяпер прафесійныя музыканты.

У рэпертуары смаргонскага аркестра пачэснае месца адведзена творам беларускіх кампазітараў Ю. Семянякі, Р. Пукста, І. Жыноўіча, К. Паплаўскага і іншых. Вельмі палюбілася і выканаўцам, і слухачам фантазія «На беразе Вілі», створаная на музычныя тэмы Смаргоншчыны. Так здзейснілася даўняя мара Аляксандра Дзяругі: вось ужо 30 гадоў Смаргонскі народны беражліва захоўвае і шчодра дорыць людзям музычныя багаці роднай зямлі.

В. ТРАМБІЦКАЯ.

Прэм'ера драмы Максіма Горкага «Зыкавы» пачаў свой 33-і сезон Гродзенскі абласны драматычны тэатр. Рэжысёр спектакля — Уладзімір Караткевіч, мастак — Мікалай Якунін, музычнае афармленне — Ірына Сімакінай. Новая работа калектыву цёпла прынята гледачамі.

НА ЗДЫМКАХ: сцена са спектакля. У ролях: Зыкаў — артыст К. МАЛІНІН, Паўла — артыстка Л. ЛІТВІНАВА. Фота А. ПЕРАХОДА.

ГЕРОІ ТВОРАЎ — ВЯСКОЎЦЫ

Карціна адкрывала выстаўку. І, узнімаючыся па прыступках у высокую светлую залу Палаца мастацтва, кожны наведвальнік нібы набліжаўся да вясёлага гурту вяскоўцаў, якія проста на полі святкавалі завяршэнне жніва. Спякотнае сонца не замінала людзям з загарэлымі і абветранымі тварамі. Зухаватыя спявачкі ў нацыянальных уборах, відаць, удзельніцы мастацкай самадзейнасці, вялі рэй. А прыбраныя ў вянкі са спелых каласоў камбайнеры — «віноўнікі» святы — былі ўдзячнымі гледачамі. Такой жыццёвай праўдай, шчырасцю пачуццяў напоўнена гэта работа жывапісца Уладзіміра Гоманава, што цяжка ад яе адвясціся. І, разглядаючы іншыя палотны, прадстаўленыя на выстаўцы, час ад часу вяртаешся да «Святы ў полі». Якая радасць, непасрэднасць!

— Гады два назад я ўпершыню паказаў гэтую работу мастакам — членам выставачнага камітэта, — расказвае Уладзімір Кірылавіч. І ўсміхаецца: — Яе адхілілі. Я ніяк не мог зразумець, чаму. І раптам на свяце ўраджаю ў адным з мазырскіх калгасаў я ўбачыў выступленне сямейнага ансамбля. Галоўнай спявачкай у ім была Маркаўна, ёй гадоў пад восемдзесят. Я перапісаў карціну. Замест маладзенькіх дзяўчат намалюваў Маркаўну, яе мужа-музыканта...

Прызнанне прыйшло адразу, твары немаладых вясковых жанчын выклікалі роздум, нагадвалі кожнаму пра родную маці і зямлю-карміцельку, сведчылі пра невычэрпную жыццярэдаснасць людзей, якія ведаюць цану хлеба і міру. Карціна экспанавалася на выстаўцы, прысвечанай 60-гадзю рэспублікі і Кампартыі Беларусі, стала своеасаблівым цэнтрам персанальнай выстаўкі, што была разгорнута ў верасні і прымеркавана да 50-гаддзя Уладзіміра Гоманава.

Экспазіцыя ўключала больш за сто жывапісных работ, мноства эцюдаў, графічных аркушаў. Яна давала чудоўную магчымасць пазнаёміцца з творчым шляхам мастака, пачынаючы з 1962 года, калі ён скон-

чыў Беларускае дзяржаўнае тэатральна-мастацкае інстытут.

Ураджаюць разнастайнасць тэм, жанраў, шырокае геаграфія — Крым, Кіргізія, Францыя, Англія, Партугалія. Убачанае ў дарозе паглыбляе веданне жыцця, вучыць больш тонка зразумець псіхалогію кожнага сустрэтага чалавека. Адна з паездак стала для мастака вызначальнай. Урадженец Віцебшчыны, ён упадабаў Мазыршчыну. Напісаныя тут партрэты, нацюрморты, тэматычныя палотны вылучаюцца з усяго, раней створанага. У іх прастата і праўдзівасць, абаяльнасць і значнасць кожнай асобы. Людзі зямлі, людзі працы. Амаль усе яны, перш чым былі ўвасоблены на палатне, сталі сябрамі мастака: ён падоўгу працуе ў вёсках.

Узаемаразуменне вяскоўцаў, мастакоў, кіраўнікоў раёна не толькі паспрыялі стварэнню шэрагу арыгінальных карцін. У Мазырскім раёне была адкрыта карцінная галерэя — філіял Мастацкага музея БССР. Штогод у калгасах працуе група мінскіх жывапісцаў і графікаў. Беларускае пачынанне спадабалася ў Саюзе мастакоў СССР. Паступова яно распаўсюджваецца шырэй.

А Уладзімір Кірылавіч зноў

спяшаецца на Мазыршчыну. Творчыя клопаты ў яго спалучаюцца з грамадскай работай. Ён узначальвае камісію па шэфству над сялом, створаную ў Саюзе мастакоў Беларусі, таму займаецца і дапамогай калегам, і ўзгадненнямі задум з раённым кіраўніцтвам, і эстэтычным выхаваннем вяскоўцаў.

Мастак ганарыцца, што побач плённа працуе сын; яму, студэнту, далі магчымасць паказаць работу з творчай паездкі разам з прызнанымі майстрамі. Шмат піша з натуры. Якія выразныя характары ўвасабляюцца на эцюдах! Я быццам чую ля кожнага каментарый Уладзіміра Кірылавіча:

— Падобнасць — гэта прафесійнае ўмельства, рамяство. Галоўнае — душу зразумець і выказаць. Люблю людзей працы. Іх грунтоўнасць, надзейнасць, перакананасць.

А ў майстэрні мастака чакае даўно задуманая і распачатая карціна «Бітва з татарамі на сценах старажытнага Слуцка». І творца шукае такі ж дакладны і пераканаўчы вобраз, як Маркаўна ў «Свяце на полі»...

В. ТРЫГУБОВІЧ.
НА ЗДЫМКАХ: У. ГОМАНУ.
«Партрэт лесніка Г. Бондара»;
«Святы ў полі»; «Хлеб».

ЛЯ ВЕЧНАГА АГНЮ ПАЭЗІІ

З яркім агнём палаючага камяна, ля якога ў ДOME літаратара сабраліся ў гэты вечар аматары паэзіі, параўнаў Васіль Быкаў чыстую, шчырую дружбу савецкага і балгарскага народаў. Яе цяплом напоўненыя кнігі пісьменнікаў дзвюх брацкіх краін. У апошнія гады літаратурныя абмены сталі асабліва плённымі.

У Беларусі з'явіўся цэлы атрад літаратараў, якія авалодалі ўсімі тонкасцямі балгарскай мовы; іх пераклады беражліва захоўваюць непаўторны каларыт арыгінала.

Самы свежы прыклад таму — выпушчаная ў Мінску кніга Стэ-

фана Паптанева «Беларусь — белая балада» ў перакладзе на беларускую мову лаўрэата Дзяржаўнай прэміі БССР Рыгора Барадуліна і мінскага журналіста і пісьменніка, кавалера балгарскага ордэна Кірылы і Мяфодзія Ванкарэма Нікіфаровіча. Яны і ўсе ўдзельнікі веча-ра сардэчна віталі Стэфана Паптанева, які прыбыў у Беларусь па запрашэнню Саюза пісьменнікаў рэспублікі.

— Я быў першым балгарскім літаратарам, які пабываў у Хатыні — гэтым непаўторным помніку гераізму і смутку, «дзе болью стынет сьніг і в памяці огонь углямі тлее», — сказаў Паптанеў. — Званы Хатыні ўда-

рылі ў маё сэрца, і з таго часу ва ўсім, што б я ні пісаў, — жыве рэха, водгук тых званоў. Ён не павінен, не можа змоўкнуць! Калі не для ўспамінаў, — для напамінаў! — так заканчваецца верш Паптанева «Мемарыял». Вершы, што ўвайшлі ў зборнік «Беларусь — белая балада», чыталі на вечары і аўтар, і перакладчыкі, і акцёры. Потым балгарскі пэст пазнаёміў прысутных са сваімі новымі творами, а Рыгор Барадулін — з новымі перакладамі.

За два тыдні знаходжання ў БССР госць з НРБ сустраўся з чытачамі многіх беларускіх гарадоў.

На Краі Мацерыка

Нам вельмі пашанцавала! Першымі з беларускіх падарожнікаў мы трапілі ў складзе навукова-спартыўнай экспедыцыі, арганізаванай рэспубліканскім саветам па турызму і экскурсіях, на Каракскае нагор'е — поўнач паўвострава Камчатка.

...Ззаду амаль суткі лёту на хуткаккрылых лайнерах і адлегласць больш як дванаццаць тысяч кіламетраў. На спецыяльным верталёце Мі-8 экспедыцыя дастаўляецца на Каракскі хрыбет. Адсюль пачнецца наш шлях па гарах, ледніковых распадах, каменных цырках, пераправа праз горныя непакорныя рэкі...

Непрыветна сустрэлі нас горы. Туманы — у двух кроках не ўбачыш таварыша. Зарадзіў нудны бясконы дождж, усё абледзянела... Тут жаданай здаецца лыжка гарачай стравы, глыток кавы і дах палаткі... Як прарвецца прамень сонца, прымаем за справу: разведваем падходы да гары

Ледзяной, вывучаем, занатоўваем, робім фотафіксацыю, збіраем расліны, горныя пароды...

Нарэшце, пакідаем базавы лагер і бяром кірунак да гары Ледзяной. Дванаццаць гадзін цягнуўся штурм вяршыні. Тут спатрэбіўся ўвесь альпінісцкі арсенал сродкаў! Затое відовішча, якое адкрылася з вяршыні, было сапраўды фантастычным: вялізнае каменнае царства, страшэннае ў сваёй маўклівай таямнічасці, вечна белыя вяршыні гор, прорвы, а далей — зялёныя даліны, лясныя астраўкі на азёрах і бліскучыя стужкі ракі Апука.

На дванаццаты дзень падарожжа мы вярнуліся ў пасёлак Ачайваям. Тут жывуць і працуюць аленяводы, рыбакі, прамысловыя паляўнічыя, геологі, авіятары. Прыемнай была і сустрэча з нашымі землякамі — радыстам Мікалаем Лукашэвічам з Гомельшчыны, цесляром Васі-

лём Лукневіцім са Шклова.

Мы бачылі птушыныя базары на акіянічных астравах, на чавалі на беразе Ціхага акіяна пад злосны шорат пеністых хваль васьмібальнага шторму. На Камандорскіх астравах усклалі кветкі вядомаму даследчыку Вітусу Берыngu, чыёй вечнай калыскай стала няўтульная камяністая зямля.

На краі зямлі савецкай адчуваеш асаблівую гордасць за яе велічнасць і прыгажосць, уражвае таямнічасць гіганцкіх марскіх скал, абрываў, экзатычнасць расліннага свету, подых грознай стыхіі. Прыемна, што беларуская навукова-спартыўная экспедыцыя зрабіла свой невялікі ўклад у пазнанне багаццяў Радзімы.

В. ДУБІНКА.

НА ЗДЫМКАХ: у даліне ракі Апука; ля кратэра вулкана Авача; вулканы з вышыні птушынага палёту.

Фота аўтара.

ВЕРАНІКА

Словы М. БАГДАНОВІЧА

Музыка І. ЛУЧАНКА

І зноў па бацьку я слябі, ды
ле ты поршы, я прый, шні!
там сновы мо хам па рас лі, ня
сёл кав ал лі, ня лі шы, бы, у са ў тлі
лу... і ста па мно так
сум на, сум на ў ці шы, ня
Я ў сад пайшоў, Усе глу ха, дзі ка,
у са тра, ня, і зарас ло,
Ня ма та го, што ранш бы ло,
ня ма та го, што ранш бы ло,
і толькі на лі, ні "Вера, ні ка",
і толькі на лі, ні "Вера, ні ка",
і ні ка... Чым болі сходзіць дзён, начэй,
Тым імя мілае вышэй,
Няма таго, што ранш было,
Няма таго, што ранш было,
і толькі надпіс «Вераніка»,
і толькі надпіс «Вераніка»,
На ліпе ўрэзаны ў кары,
Казаў вачам аб тэй пары,
Расці, ўзмацовывайся, дрэва,
Як манумент жывы, ўставай
і к небу надпіс падымай,
і к небу надпіс «Вераніка»...
Чым болі сходзіць дзён, начэй,
Тым імя мілае вышэй,
Няма таго, што ранш было,
Няма таго, што ранш было,
і толькі надпіс «Вераніка»,
і толькі надпіс «Вераніка»...
Чым болі сходзіць дзён, начэй,
Тым імя мілае вышэй,
...Вераніка!..

І зноў пабачыў я слябі,
Дзе леты першыя прайшлі:
Там сцены мохам параслі,
Вясёлкай адлівалі шыбы.
Усё ў пылу. І стала мне
Так сумна, сумна ў цішыне.
Я ў сад пайшоў. Усё глуха, дзіка,
Усё травой зарасло.
Няма таго, што ранш было,
Няма таго, што ранш было,
і толькі надпіс «Вераніка»,
і толькі надпіс «Вераніка»,
На ліпе ўрэзаны ў кары,
Казаў вачам аб тэй пары.
Расці, ўзмацовывайся, дрэва,
Як манумент жывы, ўставай
і к небу надпіс падымай,
і к небу надпіс «Вераніка»...
Чым болі сходзіць дзён, начэй,
Тым імя мілае вышэй.
Няма таго, што ранш было,
Няма таго, што ранш было,
і толькі надпіс «Вераніка»,
і толькі надпіс «Вераніка»...
Чым болі сходзіць дзён, начэй,
Тым імя мілае вышэй.
...Вераніка!..

з народнага гумару

Суддзя да падсуднага:
— А ты ведаеш, што твае ўчынкі пахнуць турмою?
— Скуль жа мне ведаць, пан суддзя, калі нос залажыла, што ніякага паху не чую.

У аднаго пана быў надта дрэнны і сярдзіты аканом. Усе яго баяліся, як агню, толькі адзін мужык яго не баяўся і агрызайся зуб за зуб. Аканом

ўзяла злосць. Вось ён ідзе да пана і жаліцца, што мужык яго не слухае ды яшчэ «псэм лаесе». Клікнулі мужыка. Пан і пытае: «Ці праўда, што ты аканом называеш — псэ?» Мужык адварнуўся да аканом і кажа са злосцю: «Сабака ты, сабака, калі ж я на цябе казай псэ?»

— Ці быў на базары?
— Быў.

— Што ж ты купіў?
— Казу.
— Колькі заплаціў?
— Сем капеек.
— А дзе ж каза?
— Прадаў.
— Колькі ўзяў?
— Пяць капеек.
— Навошта ж ты так патраціўся дарэмна?
— Нічога, што патраціўся, абы была свежая капейка.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1667